

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-03-12
Besvaras senast
2019-03-20 kl. 12.00

Till statsrådet Per Bolund (MP)

2018/19:380 Svenskt stöd via banker till Somalia

Svenska banker har stängt flera konton som är kopplade till det inofficiella banksystemet hawala.

Många svensksomalier använder nätverket för att skicka pengar till släktingar i hemlandet. Nu finns en oro för att de skärpta reglerna kan drabba de anhöriga. Om detta fortsätter kommer situationen för människor i Somalia att bli mycket svårare.

Förutom problem för privatpersoner innebär det också problem för företag vilka har tillstånd från Finansinspektionen att bedriva penningöverföring till utlandet. Det som gör läget allvarligt är att Swedbank har börjat att på löpande band stänga av samtliga konton för dessa företag som har varit kunder hos Swedbank i många år. Dessa företag har dessutom ingen möjlighet att öppna ett nytt bankkonto, då samtliga storbanker vägrar att öppna bankkonton för dem.

Detta medför att dessa företag har svårt att betala skatter och avgifter då de saknar bankkonton. Vidare drabbas tusentals kunder som brukar skicka pengar till Somalia för att försörja sina familjer och släktingar. Om den pågående avstängningstakten fortsätter kommer all penningöverföring till Somalia att upphöra inom några månader. Detta kommer i sin tur att leda till allvarliga problem för 100 000 familjer i Somalia som inte kommer att få någon försörjning. Dock finns det fortfarande ett antal penningöverföringsföretag som har sina konton kvar. Men nu är även dessa hotade. Det finns ca 80 000 med somalisk bakgrund som är oroliga över vad som kommer att hända och över hur de ska kunna fortsätta att försörja sina anhöriga.

Den 1 augusti 2017 kom en ny lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den nya lagen ställer högre krav än tidigare på verksamhetsutövare när det gäller att förstå riskerna och göra en riskbedömning av sin verksamhet och sina kunder. Detta innebär bland annat att det även ställs högre krav på att veta vilka kunderna är (kundkännedom).

Förklaringen till att bankerna inte velat medverka till överföringar till Somalia har varit att verksamheten har haft en för hög risk.

Att bankerna hänvisar till för hög risk är underligt eftersom Finansinspektionen godkänt verksamheterna med bedömningen att dessa företag har riktlinjer,

rutiner och organisation som arbetar med att förhindra att företagens tjänster utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samt att dessa företag har varit kunder hos bankerna i flera år.

Svenska banker erbjuder inte heller traditionella utlandsbetalningar till Somalia, eftersom det saknas internationella korrespondentbanker. Därav behovet av alternativa vägar. Om man nu stoppar de kvarvarande företagens bankkonton stryker bankerna aktivt den enda livlina som miljontals människor i Somalia har att förlita sig på, då det är dessa bankers konton som används för att skicka pengarna till Somalia via Dubai.

Penningöverföringar, så kallade remitteringar, till Somalia utgör 25–45 procent av landets ekonomi och överstiger vida det globala biståndet från utlandet. Över 40 procent av de människor som bor i Somalia är beroende av remitteringar från utlandet för att upprätthålla ett normalt liv.

Sverige måste självklart verka för att all typ av penningtvätt och finansiering av terrorism bekämpas. Samtidigt behöver vi hitta en lösning för diasporan att fortsatt ha en möjlighet att hjälpa nära och kära i hemlandet.

Konsekvenserna blir stora om svenska banker helt skulle stoppa penningöverföringar till Somalia.

En annan påtaglig risk är att dagens kunder, i brist på andra möjligheter, hittar mindre seriösa kanaler för att föra ut stora pengar från Sverige. Används andra vägar förlorar myndigheter kontroll, vilket kommer att försämra myndigheternas arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Somaliska Riksförbundet har haft möte med Swedbank och även med Nordea efter att dessa börjat stänga konton. Bankerna hänvisar till regeringen. Ett antal ledamöter har även försökt att få till ett möte med finansmarknadsministern, men tyvärr har vi inte fått svar och frågan är brådskande.

Därför vill jag fråga statsrådet Per Bolund:

Vad är statsrådets uppfattning om den uppkomna situationen, och hur kan statsrådet agera?

.....
Anders Österberg (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren